

Let op: de oorspronkelijke versie van deze pagina ([cs](#)) is onlangs gewijzigd.

Aan de vertaling in het Nederlands wordt momenteel gewerkt.

De volgende vertalingen zijn al beschikbaar: [en](#)

Swipe to change

[Engels](#)

Rechtsbijstand

Tsjechië

1 Wat zijn de proceskosten en wie moet ze normaliter betalen?

Over het algemeen worden kosten gemaakt door de staat, de procesdeelnemers en de personen die betrokken zijn bij de procedure (hierbij gaat het met name om kosten van gegevensverzameling). Deze kosten hebben een tweeledig doel: preventie en bestraffing.

Het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ("WvBR") bevat een lijst met voorbeelden van kosten die een civiele procedure met zich mee kan brengen. Het gaat hierbij om uitgaven in contanten van deelnemers en hun vertegenwoordigers (bv. reis- en verblijfkosten en kosten van maaltijden); de gerechtskosten: gederfde inkomsten van deelnemers en hun wettelijke vertegenwoordigers; kosten van gegevensverzameling (bv. kosten van getuigen en deskundigen); honorarium en uitgaven in contanten van een notaris als executeur; honorarium en uitgaven in contanten van de curator; kosten van vertolking; of honorarium voor vertegenwoordiging als de vertegenwoordiger een advocaat, notaris of octrooigemachtigde is. De kosten kunnen ook de vergoeding van btw of het honorarium van een bemiddelaar omvatten. Dit zijn slechts een aantal voorbeelden. Ook andere kosten die de deelnemer rechtstreeks in verband met de gerechtelijke procedure maakt, kunnen als kosten van de procedure worden beschouwd.

Deelnemers betalen in principe de kosten die zij zelf hebben gemaakt en die van hun vertegenwoordigers. Als een advocaat is aangewezen als vertegenwoordiger of voogd, betaalt de staat de uitgaven in contanten van de advocaat en het honorarium voor vertegenwoordiging en vergoedt indien van toepassing de betaalde btw.

De betaling van de gerechtskosten is in detail geregeld in de wet inzake gerechtskosten. In een gewone procedure op tegenspraak worden de gerechtskosten doorgaans betaald door de eiser. In de wet is ook bepaald voor welke gerechtelijke procedures geen gerechtskosten verschuldigd zijn (bv. procedures in voogdijkwesties, procedures betreffende gerechtelijke zorg voor minderjarigen, adoptieprocedures, procedures betreffende wederzijdse onderhoudsverplichtingen van ouders en kinderen, erfrechtprocedures in eerste aanleg, procedures betreffende handelingsbekwaamheid).

Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen de verplichting de kosten van de procedure te betalen en de verplichting deze kosten te vergoeden. Een deelnemer in de procedure betaalt de kosten van de procedure, met name tijdens de procedure, wanneer deze ontstaan; hierbij is het beginsel van belang van toepassing (de kosten worden betaald door degene die de procedurele handeling verricht of in wiens belang de handeling wordt verricht). Vergoeding van de kosten van de procedure vindt pas plaats nadat de kosten zijn voldaan. Vergoeding van kosten wordt opgelegd door een gerechtelijke beslissing op basis van het beginsel van succes in de rechtszaak of het schuldbeginnel.

Als er rekening moet worden gehouden met bijzondere omstandigheden, kan de rechtbank bij zijn beslissing ten aanzien van de kosten van de procedure gebruikmaken van zijn discretionaire bevoegdheid en de deelnemer vrijstellen van de vergoeding van (een deel van) de kosten. Dit dient als waarborg tegen een onevenredig grote impact van de toepassing van het beginsel van succes in de rechtszaak en het schuldbeginnel.

2 Wat is precies rechtsbijstand?

Een van de belangrijkste beginselen in civiele procedures is het beginsel van gelijkheid, dat onder meer het recht op rechtsbijstand waarborgt. Het recht op rechtsbijstand geldt vanaf het begin van de procedure en bij alle procedures.

Volgens het WvBR wordt in civiele procedures het volgens als rechtsbijstand beschouwd:

Aanstelling van een vertegenwoordiger op verzoek van de deelnemer (artikel 30, lid 1, van het WvBR);

Aanstelling van een advocaat als dit nodig is om de belangen van de deelnemer te beschermen of als de vertegenwoordiging door een advocaat verplicht is bij het betreffende soort procedure (artikel 30, lid 2, van het WvBR);

De gedeeltelijke of volledige vrijstelling van gerechtskosten van de deelnemer (artikel 138 WvBR);

Zijdelings hieraan gerelateerd kan de plicht van de rechtbank om procesdeelnemers op de hoogte te stellen ook als rechtsbijstand worden beschouwd.

Rechtsbijstand door de Tsjechische orde van advocaten is een afzonderlijke categorie. Deze bijstand wordt gedefinieerd in de Wet op de Juridische Beroepen, volgens welke iedereen die niet voldoet aan de voorwaarden voor toewijzing van een advocaat door de rechtbank en niet over de middelen beschikt om gebruik te maken van juridische diensten, recht heeft op toewijzing van een advocaat door de Tsjechische orde van advocaten die hem juridisch advies of juridische diensten verstrekt.

De aanvrager heeft dus recht op kosteloos juridisch advies mits zijn gemiddelde maandinkomen gedurende de zes maanden voorafgaand aan de aanvraag niet hoger is dan drie keer het bestaansminimum van de persoon of personen in combinatie met wie zijn inkomen wordt beoordeeld overeenkomstig de wet inzake het bestaansminimum en het minimale leefbare loon en mits dezen zich in de zaak waarvoor hij hulp aanvraagt niet laten vertegenwoordigen door een andere advocaat of persoon die gemachtigd is om juridische diensten te verlenen (in overeenstemming met artikel 2, lid 2, onder a), van de Wet op de Juridische Beroepen).

Indien de aanvrager voldoet aan bovenstaande voorwaarden, ontvangt hij gedurende minimaal 30 minuten kosteloos juridisch advies, met een maximum van 120 minuten per kalenderjaar.

Daarnaast voorziet de Wet op de Juridische Beroepen in de verlening van eenmalig juridisch advies aan een niet nader genoemd aantal personen in detentiecentra voor onderdanen van derde landen op grond van de wet inzake het verblijf van vreemdelingen in de Tsjechische Republiek of in een opvangcentrum op grond van de asielwet, op initiatief van de exploitant van het centrum.

Volgens de Wet op de Juridische Beroepen is het ook mogelijk om juridische diensten aan te vragen als de inkomens- en vermogenssituatie van de aanvrager dit rechtvaardigen.

3 Kom ik in aanmerking voor rechtsbijstand?

De rechtbank kan een procesdeelnemer (of een gelaste partij) naar aanleiding van een verzoekschrift vrijstellen van de gerechtskosten als de situatie van de deelnemer dit rechtvaardigt en de aanvraag niet willekeurig is, duidelijk geen kans van slagen heeft of de wet belemmert.

Zowel natuurlijke personen als rechtspersonen kunnen worden vrijgesteld.

Een procesdeelnemer mag er niet aan worden gehinderd zijn rechten voor de rechter te doen gelden of te verdedigen enkel omdat hij niet over de financiële middelen beschikt. De rechtbank houdt met name rekening met de algehele financiële situatie van de aanvrager, de hoogte van de gerechtskosten, de verwachte kosten voor het aanleveren van bewijs en de aard van de vordering. Bij natuurlijke personen wordt gekeken naar hun sociale omstandigheden, gezondheidssituatie enz. Bij rechtspersonen en natuurlijke personen die ondernemer zijn, wordt ook rekening gehouden met de aard van hun bedrijf en andere activiteiten, hun vermogensstatus en -structuur en hun financiële draagkracht.

Van een aanvraag die duidelijk geen kans van slagen heeft of de wet belemmert, is met name sprake in situaties waarin uit de feitelijke beweringen van de aanvrager al duidelijk blijkt dat genoegdoening niet mogelijk is. Bij een willekeurige uitoefening of belemmering van de wet gaat het met name om een kwaadwillige uitoefening van een recht of een duidelijke poging om nakoming van een duidelijk bindende verplichting uit te stellen.

Als een deelnemer voldoet aan de voorwaarden voor vrijstelling van gerechtskosten en deze nodig is om zijn belangen te beschermen, wijst de rechtbank op zijn verzoek een vertegenwoordiger aan. Het recht op toewijzing van een vertegenwoordiger ontstaat echter niet automatisch als de procedure of de deelnemer op grond van de wet zijn vrijgesteld van gerechtskosten (d.w.z. op grond van de Wet inzake Gerechtskosten). Ook in deze gevallen moet worden voldaan aan de bovenstaande voorwaarden voor vrijstelling van gerechtskosten op grond van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Er wordt een advocaat als vertegenwoordiger aangewezen als dit nodig is om de belangen van de deelnemer te beschermen of als vertegenwoordiging door een advocaat (of een notaris) in de betreffende procedure verplicht is.

Een dergelijke deelnemer hoeft geen voorschot te betalen op de kosten van de verzameling van gegevens die hij zelf heeft aangeleverd of die de rechtbank heeft gelast over de feiten die de deelnemer heeft aangevoerd (of die in zijn belang zijn, artikel 141, lid 1, van het WvBR), noch hoeft hij de kosten die de staat maakt te vergoeden (artikel 148, lid 1, van het WvBR). Uitgaven in contanten en honoraria voor vertegenwoordiging worden door de staat betaald aan de aangewezen advocaat.

De deelnemer kan zijn verzoek om vrijstelling van gerechtskosten samen met het geding indienen (verzoek om aanhangig maken van een procedure) of op enig moment tijdens de procedure voordat de rechter definitief uitspraak doet. De rechtbank kan voorafgaand aan de procedure een vertegenwoordiger aanwijzen als de toekomstige deelnemer een zaak aanhangig wil maken met behulp van een vertegenwoordiger.

De rechtbank doet uitspraak over het verzoek om vrijstelling van gerechtskosten, waartegen beroep kan worden ingesteld.

Wanneer de rechtbank de aanvraag voor de aanstelling van een vertegenwoordiger afwijst, kan de aanvrager verzoeken om de aanstelling van een advocaat door de Tsjechische orde van advocaten. In dat geval heeft de aanvrager recht op kosteloos juridisch advies mits zijn gemiddelde maandinkomen gedurende de zes maanden voorafgaand aan de aanvraag niet hoger is dan drie keer het bestaansminimum van de persoon of personen in combinatie met wie zijn inkomen wordt beoordeeld overeenkomstig de wet inzake het bestaansminimum en het minimale leefbare loon en mits dezen zich in de zaak waarvoor hij hulp aanvraagt niet laten vertegenwoordigen door een andere advocaat of persoon die gemachtigd is om juridische diensten te verlenen (in overeenstemming met artikel 2, lid 2, onder a), van de Wet op de Juridische Beroepen).

Een andere mogelijkheid is om gebruik te maken van het recht van de aanvrager op juridische diensten als zijn inkomens- en vermogenssituatie dit rechtvaardigen. Ook in dat geval wendt de aanvrager zich tot de Tsjechische orde van advocaten.

4 Kan rechtsbijstand worden verleend voor alle soorten procedures?

Rechtsbijstand op grond van het WvBR geldt voor alle procedures van het WvBR.

De verlening van rechtsbijstand door de Tsjechische orde van advocaten is ook van toepassing op andere situaties dan procedures voor overheidsinstanties in de vorm van gerechtelijke procedures, administratieve procedures en procedures voor het Grondwettelijk Hof.

5 Bestaat er een specifieke procedure voor spoedeisende gevallen?

Er zijn geen specifieke procedures in dit soort gevallen.

6 Waar kan ik een verzoekformulier voor rechtsbijstand verkrijgen?

Formulieren zijn vastgelegd in een instructie van het ministerie van Justitie nr. 4/2017 van 23 oktober 2017, ref.nr. 12/2017-OJD-ORG/36. Op de website van het ministerie van Justitie van de Tsjechische Republiek staan modelformulieren voor natuurlijke en rechtspersonen (verklaring van persoonlijke, vermogens- en inkomenssituatie voor vrijstelling van gerechtskosten en aanstelling van een vertegenwoordiger en verklaring van de vermogenssituatie van een rechtspersoon en andere beslissende feiten voor vrijstelling van gerechtskosten en aanstelling van een vertegenwoordiger).

Formulieren voor het indienen van een verzoek om rechtsbijstand door de Tsjechische orde van advocaten zijn als bijlage bij het besluit van het ministerie van Justitie van de Tsjechische Republiek nr. 120/2018 tot vaststelling van aanvraagformulieren voor de aanwijzing van een advocaat en het aanvraagformulier voor eenmalig juridisch advies gevoegd. Deze zijn beschikbaar op de website van de Tsjechische orde van advocaten.

7 Welke documenten moet ik bij mijn verzoek om rechtsbijstand voegen?

Alle bij te voegen documenten staan rechtstreeks vermeld in het betreffende formulier. Het kan hierbij onder meer om de volgende documenten gaan: een werkgeversverklaring over het inkomen uit loondienst of uit werkafspraken buiten het dienstverband om; een definitieve belastingaanslag van de belastingdienst (inkomen uit een bedrijf of andere activiteiten als zelfstandige); een definitieve beslissing over de toekenning van een uitkering of bevestiging van de uitkeringsinstantie (inkomen uit materiële en sociale zekerheid); of andere definitieve belastingaanslagen (overig inkomen).

8 Waar moet ik mijn verzoek om rechtsbijstand indienen?

Een verzoek om vrijstelling van gerechtskosten kan worden ingediend bij de rechtbank waar de procedure waarvoor om vrijstelling wordt verzocht aanhangig is. Het gerecht van eerste aanleg doet uitspraak over het verzoek, ook als het verzoek om vrijstelling wordt ingediend nadat beroep in de procedure is ingesteld.

Een verzoek om aanwijzing van een advocaat door de Tsjechische orde van advocaten kan als volgt worden ingediend:

schriftelijk aan het adres van de Tsjechische orde van advocaten, afdeling Brno, nám. Svobody 84/15, 602 00 Brno; of

elektronisch met een erkende elektronische handtekening aan epodatelna@cak.cz; of

via de data box van de Tsjechische orde van advocaten – data box-ID n69admd.

9 Hoe kom ik te weten of ik al dan niet in aanmerking kom voor rechtsbijstand?

De wet (artikel 5 van het WvBR) legt rechtbanken de algemene plicht op deelnemers in kennis te stellen van en informatie te verstrekken over hun procedurele rechten en verplichtingen. De rechtbank moet de deelnemer op de hoogte stellen van het recht om een verzoek om vrijstelling van gerechtskosten in te dienen of een vertegenwoordiger aan te wijzen.

10 Wat moet ik doen als ik in aanmerking kom voor rechtsbijstand?

Zie de antwoorden in het onderdeel: Heb ik recht op rechtsbijstand?

11 Wie kiest mijn advocaat als ik in aanmerking kom voor rechtsbijstand?

De rechtbank beslist over de aanstelling van een vertegenwoordiger op basis van het verzoek van de deelnemer. De rechtbank wijst een advocaat als vertegenwoordiger aan als dit nodig is om de belangen van de deelnemer te beschermen of als vertegenwoordiging door een advocaat of notaris in de betreffende procedure verplicht is. De rechtbank wijst een specifieke advocaat aan die verplicht is juridische diensten te verlenen tenzij hij/zij deze dienstverlening om een juridische reden kan weigeren (zoals een belangenconflict).

De deken van de Tsjechische orde van advocaten gaat over beslissingen over verzoeken om rechtsbijstand van die orde, en heeft het hoofd van het bureau in Brno opgedragen deze bevoegdheid namens hem uit te oefenen.

Voor de aanstelling van een advocaat beschikt de Tsjechische orde van advocaten over een lijst van advocaten die bereid zijn de hierboven beschreven rechtsbijstand te verlenen. Bij de aanstelling van een advocaat voor het verlenen van deze juridische diensten moet de Tsjechische orde van advocaten erop toezien dat deze aanstelling eerlijk verloopt en rekening wordt gehouden met de aard en complexiteit van de zaak.

12 Als ik in aanmerking kom voor rechtsbijstand, worden dan al mijn proceskosten betaald?

Zie de antwoorden in het onderdeel: Wat zijn de kosten van gerechtelijke procedures en wie draagt deze normaliter?

De aanvrager betaalt een bedrag van 100 CZK aan de Tsjechische orde van advocaten voor de behandeling van het verzoek om rechtsbijstand die door die orde wordt verleend. Houders van een ZTP-kaart (ernstige handicap) of ZTP/P-kaart (ernstige handicap die speciale zorg vereist) of personen die een uitkering ontvangen voor materiële bijstand hoeven dit bedrag niet te betalen.

13 Wie betaalt de overige kosten als ik slechts recht heb op beperkte rechtsbijstand?

De rechtbank kan ook een gedeeltelijke vrijstelling van gerechtskosten of vrijstelling voor een deel van de procedure toekennen (bv. alleen voor procedures in eerste aanleg) of alleen voor bepaalde gerechtskosten. De deelnemer moet zelf de resterende gerechtskosten betalen.

Als een advocaat is aangewezen als vertegenwoordiger of voogd, betaalt de staat de uitgaven in contanten van de advocaat en het honorarium voor vertegenwoordiging en vergoedt indien van toepassing de betaalde btw.

14 Omvat rechtsbijstand ook de kosten van beroepsprocedures?

Tenzij de rechtbank anders beslist, geldt de vrijstelling van gerechtskosten voor de gehele procedure, d.w.z. totdat er een definitieve uitspraak is. De vrijstelling van gerechtskosten geldt zowel voor procedures in eerste aanleg als voor beroepsprocedures (gewone corrigerende maatregel). Procedures inzake buitengewone corrigerende maatregelen (herziening van een beroep, beroep om de procedure te heropenen, beroep tot nietigverklaring) zijn echter niet automatisch vrijgesteld, en de deelnemer kan opnieuw een verzoek om vrijstelling van gerechtskosten indienen.

15 Als ik in aanmerking kom voor rechtsbijstand, kan die dan worden ingetrokken in de loop van het proces (of zelfs na het proces)?

Als de situatie van de deelnemer dusdanig verandert dat de vrijstelling van gerechtskosten niet langer gerechtvaardigd is, of als de rechtbank naderhand vaststelt dat de feitelijke situatie van de deelnemer de vrijstelling op het moment van toekenning al niet rechtvaardigde, zal de rechtbank de vrijstelling intrekken. Een dergelijke maatregel heeft alleen terugwerkende kracht als de rechter dit uitdrukkelijk bepaalt. De rechtbank kan de vrijstelling alleen intrekken tot het einde van de procedure.

Een loutere wijziging in de regels voor de beoordeling van de situatie van de aanvrager of de verandering van mening van de rechtbank over de vraag of de aanvraag willekeurig is, duidelijk geen kans van slagen heeft of de wet belemmert vormt geen reden voor intrekking van de vrijstelling van gerechtskosten. In het geval van rechtsbijstand door de Tsjechische orde van advocaten zal de orde de aanstelling van een advocaat beëindigen als tijdens de verlening van juridische diensten door die advocaat in de desbetreffende zaak blijkt dat de inkomens- en vermogenssituatie van de cliënt de verlening van juridische diensten niet rechtvaardigde.

De orde van advocaten zal de aanstelling van een advocaat ook beëindigen als tijdens de verlening van juridische diensten door die advocaat in deze zaak blijkt dat de inkomens- en vermogenssituatie van de cliënt dusdanig is veranderd dat de verlening van juridische diensten niet langer gerechtvaardigd is; de orde van advocaten beëindigt de aanstelling van een advocaat op het moment dat die situatie verandert. Ook in dat geval is de advocaat verplicht om gedurende een periode van vijftien dagen na beëindiging van zijn aanstelling voor het verlenen van juridische diensten alle dringende handelingen te verrichten zodat de rechten en gerechtvaardigde belangen van de cliënt niet worden geschaad. Dit geldt niet als de cliënt de advocaat schriftelijk laat weten dat de laatste niet aan deze verplichting hoeft te voldoen.

16 Kan ik een weigering om rechtsbijstand te verlenen, aanvechten?

De rechtbank beslist over uw verzoek om vrijstelling van gerechtskosten of over intrekking van die vrijstelling. Deze beslissing heeft de vorm van een uitspraak. Tegen deze uitspraak kunt u beroep instellen, tenzij de uitspraak is gedaan door het hof van beroep; in dat geval is de uitspraak definitief.

De deken van de Tsjechische orde van advocaten (of het hoofd van het bureau van de orde in Brno die bevoegd is om namens hem op te treden) beslist over de aanstelling van een advocaat door de Tsjechische orde van advocaten in administratieve procedures. Tegen deze beslissing kan administratief beroep worden ingesteld.

Laatste update: 23/06/2021

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken EJD-contactpunten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. Het EJD en de Commissie aanvaarden geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor informatie of gegevens in dit document of waarnaar in dit document wordt verwezen. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.